

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 13 mars 1934 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om anskaffning av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (häst- och fordonsanskaffningslag) m. m.

Genom en den 17 februari 1934 till riksdagen avlämnad proposition, nr 110, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att dels antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om anskaffning av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (häst- och fordonsanskaffningslag), dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att för senare halvåret 1934 i ämnet meddela de särskilda bestämmelser, som må befinnas erforderliga.

Det i propositionen framlagda lagförslaget har följande lydelse:

Lag

om anskaffning av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (häst- och fordonsanskaffningslag).

Härigenom förordnas som följer:

I. Om lagens räckvidd m. m.

1 §.

1. Denna lag avser dels vidtagande av förberedande åtgärder under fredstid för anskaffning av de hästar och fordon, som utöver dem, vilka förut stå till krigsmaktens förfogande, erfordras för dennas ställande på krigsfot (*krigsmaktens första behov*), dels ock avstående till staten av hästarna och fordonen jämte tillbehör och förnödenheter.

Med fordon avses dels hästfordon, dels ock motorfordon och motorredskap med tillhörande släpvagnar och redskap.

Vad i denna lag stadgas om ägare av motorfordon skall beträffande motorfordon, som av någon innehaves på grund av avbetalningsköp, i stället hava avseende å innehavaren, ändå att äganderätten ännu icke å honom övergått.

2. Genom denna lag sker icke någon inskränkning i skyldigheten att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov.

II. Om åtgärder under fredstid.

2 §.

1. I fredstid skall, i den ordning här nedan stadgas, uttagas det antal krigsdugliga hästar och till krigsbruk tjänliga fordon, som utöver dem, vilka förut stå till krigsmaktens förfogande, erfordras för krigsmaktens första behov.

2. *Uttagningsmyndighet* är beträffande hästar och hästfordon av Konungens befallningshavande förordnad hästuttagningsman; där av hänsyn till anskaffningens särskilda betydelse för krigsmakten så finnes nödigt, må dock militär myndighet av Konungen förordnas såsom uttagningsmyndighet. Beträffande motorfordon och motorredskap är Konungens befallningshavande uttagningsmyndighet.

Om anskaffning av hästar och hästfordon.

3 §.

1. Konungen indelar riket i hästmönstringsområden. Därvid skall hänsyn tagas till de särskilda landsdelarnas tillgång på hästar ävensom, såvitt möjligt, till rikets administrativa indelning.

2. Konungen bestämmer *dels*, med hänsyn till krigsmaktens första behov av hästar och hästfordon, inom vilka hästmönstringsområden uttagning för fyllande av sagda behov skall äga rum under fredstid samt det antal hästar och fordon, som skall uttagas inom respektive områden, *dels ock* för varje sådant område vilka år uttagning skall äga rum.

3. Uttagning skall i regel ske vart fjärde år. Under mellantiderna skola erforderliga kompletteringar av uttagningsmyndigheten verkställas för att hålla det uttagna hästbeståndet fulltaligt.

4 §.

Konungens befallningshavande utser en hästuttagningsman samt en suppleant för denne för varje till länet hörande hästmönstringsområde, där i fredstid skall ske uttagning, som icke uteslutande verkställas av militär uttagningsmyndighet.

Hästuttagningsman skall vara förtrogen med hästuppfödning och lanthus-hållning samt bör helst vara bosatt inom hästmönstringsområdet. Ej må annan kunna avsäga sig uppdrag, som nu nämnts, än ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget, den som under de fyra sistförflutna åren tjänstgjort såsom hästuttagningsman, den som uppnått sextio års ålder, samt den vilken eljest uppgiver förhinder, som av Konungens befallningshavande godkännes.

Konungens befallningshavande äger, när helst skäl därtill finnes, skilja hästuttagningsman eller suppleant från hans uppdrag.

5 §.

Då Konungen därom förordnar, skall inom varje kommun i enlighet med av Konungen meddelade anvisningar genom vederbörande polismyndighets

försorg upprättas förteckning över inom kommunen bosatta hästägare, *hästägareförteckning*, innehållande för envar ägare uppgift å antalet honom tillhöriga hästar.

Utskrift av förteckningen skall — beträffande hästmönstringsområde, där två uttagningsmyndigheter äro förordnade, i två exemplar — insändas till Konungens befallningshavande. Utskrifterna skola av Konungens befallningshavande tillställas uttagningsmyndigheterna.

6 §.

1. Uttagningsmyndighet skall med ledning av hästägareförteckningarna inom sitt hästmönstringsområde uttaga det antal hästar och hästfordon, som av Konungen bestämts skola av myndigheten uttagas för fyllande av krigsmaktens första behov.

Hästar uttagas efter besiktning; dock må Konungen, där så ur krigsberedskapssynpunkt prövas kunna ske utan olägenhet, förordna, att uttagning må äga rum utan besiktning.

2. Uttagningsmyndighet skall i god tid underrätta hästägare om tid för besiktning samt tillse, att besiktningsförrättning för hästägaren göres så litet betungande som möjligt.

Efter erhållet meddelande om tid för besiktning åligger det hästägare att hålla honom tillhöriga hästar tillgängliga för besiktning i stall eller annan lägenhet, där desamma vanligen äro uppställda. Visar hästägare härutinnan uppenbar tredska, äger uttagningsmyndighet hos vederbörande polismyndighet påkalla erforderlig handräckning.

Kostnad för av polismyndighet meddelad handräckning skall gäldas av den tredskande.

3. Uttagningsmyndighet upprättar över verkställd uttagning, i två exemplar, *häst- och hästfordonsrulla* med uppgifter om uttagna hästar och fordon samt deras ägare. Ett exemplar tillställs skyndsamt Konungens befallningshavande; det andra behålles av uttagningsmyndigheten.

Ägare, som i rulla upptages, skall av uttagningsmyndighet snarast möjligt tillställas skriftligt besked därom, *mönstringsbesked*, angivande vad han på grund av uttagningen har att iakttaga.

4. Vid uttagning av hästar och hästfordon bör tillses, att uttagningen bliver, såvitt möjligt, jämnt fördelad med hänsyn till envar ägares såväl tillgång å som behov av hästar och hästfordon.

7 §.

Därest uttagen häst dör, avyttras eller av annan anledning ej längre kan tagas i anspråk för det avsedda ändamålet, skall anmälan därom, med återställande av mönstringsbeskedet, ofördröjligen göras till uttagningsmyndigheten.

8 §.

Häst- och hästfordonsrullor, vilka upprättats av hästuttagningsman, skola av Konungens befallningshavande granskas. Befinnas rullorna bristfälliga, åligger det Konungens befallningshavande att vidtaga de åtgärder, som förhållandena påkalla.

Om anskaffning av motorfordon och motorredskap.

9 §.

Konungen bestämmer, med hänsyn till krigsmaktens första behov av motorfordon och motorredskap, det antal fordon och redskap, som under fredstid för fyllande av sagda behov skall uttagas inom varje län.

10 §.

1. Det åligger Konungens befallningshavande, var för sitt län, att uttaga det antal motorfordon och motorredskap, som av Konungen bestämts skola inom länet uttagas för fyllande av krigsmaktens första behov.

2. Över uttagna fordon och redskap skall Konungens befallningshavande föra *motorfordonsrulla* och *motorredskapsrulla*.

Om verkställd uttagning skall Konungens befallningshavande snarast möjligt tillställa vederbörande ägare skriftligt besked, *mönstringsbesked*, angivande vad han på grund av uttagningen har att iakttaga.

3. Det tillkommer Konungens befallningshavande att i övrigt vidtaga de åtgärder, som erfordras för uttagningens säkerställande.

11 §.

Därest uttaget motorfordon eller motorredskap avyttras eller på grund av skada eller annan anledning ej längre kan tagas i anspråk för det avsedda ändamålet, skall anmälan därom, med återställande av mönstringsbeskedet, ofördröjligen göras till Konungens befallningshavande.

III. Om avstående av hästar och fordon m. m.

12 §.

Då förordnande enligt § 74 regeringsformen meddelats om ställande på krigsfot av krigsmakten eller del därav, äro ägare av krigsdugliga hästar och till krigsbruk tjänliga fordon skyldiga att, i den ordning och mot den ersättning här nedan sägs, till krigsmakten avstå desamma jämte tillbehör och förnödenheter.

13 §.

Beträffande avstående för krigsmaktens behov av *hästar och hästfordon* skall gälla:

1. Så snart förordnande, som i 12 § sägs, meddelats, skall ägare av uttagna hästar och hästfordon inställa dessa till mönstring å plats och tid, varom mönstringsbeskedet lämnar anvisning, dock icke sto som är dräktigt eller som har föl under fyra månaders ålder.

Häst bör inställas väl skodd samt försedd med grimma, grimskافت, foder för tre dygn, ävensom, där så ske kan, täcke av ylle eller nöthår, täckgjord samt fodertornister.

Med varje hästfordon skola, utom vanliga tillbehör, avlämnas erforderliga selyg för dess anspänning.

2. En särskild *hästmönstringsnämnd* prövar de till mönstring inställda hästarna och hästfordonen med hänsyn till deras lämplighet för krigsbruk samt bestämmer, vilka som skola avstås.

Uppstår i följd av kassation eller uraktlåten inställelse brist i det antal hästar eller hästfordon, som skall inmönstras, åligger det nämnden att, med biträde av vederbörande polismyndighet, omedelbart draga försorg om anskaffning inom hästmönstringsområdet av det felande antalet.

3. Hästmönstringsnämnd skall tillsättas i fredstid för varje hästmönstringsområde, där uttagning av hästar eller hästfordon äger rum under fredstid. Nämnden skall bestå av ordförande och två andra ledamöter. Såsom ordförande inträder hästuttagningsman. Där sådan icke finnes förordnad för hästmönstringsområdet, skall lämplig person av Konungens befallningshavande utses till ordförande. Av övriga ledamöter utses en av den militära myndighet, Konungen bestämmer, och en, representerande hästägarna, av Konungens befallningshavande.

Nämnden biträdes av en veterinär och en protokollsförare, vilka förordnas av Konungens befallningshavande.

14 §.

Beträffande avstående för krigsmaktens behov av *motorfordon och motorredskap* skall gälla:

1. Så snart förordnande, som i 12 § sägs, meddelats, skall ägare av uttagna motorfordon eller motorredskap inställa dessa till mönstring å plats och tid, varom mönstringsbeskedet lämnar anvisning.

Med varje motorfordon eller motorredskap, som inställes, skola följa dess vanliga tillbehör ävensom reservdelar i mån av tillgång.

2. En särskild *motormönstringsnämnd* prövar de till mönstring inställda motorfordonen och motorredskapen med hänsyn till deras lämplighet för krigsbruk samt bestämmer, vilka som skola avstås.

Uppstår i följd av kassation eller uraktlåten inställelse brist i det antal motorfordon eller motorredskap, som skall inmönstras, åligger det nämnden att, med biträde av vederbörande polismyndighet, omedelbart draga försorg om anskaffning inom länet av det felande antalet.

3. Motormönstringsnämnd skall tillsättas i fredstid. Antalet nämnder inom varje län bestämmas av Konungen. Dylig nämnd skall bestå av ordförande och två andra ledamöter. Ordföranden, vilken skall äga kännedom om motorfordons och motorredskaps konstruktion och skötsel, utses av Konungens befallningshavande. Av övriga ledamöter utses en av den militära myndighet, Konungen bestämmer, och en, representerande motorfordonsägarna, av Konungens befallningshavande.

Nämnden biträdes av en protokollsförare samt, därest så anses erforderligt, av en besiktningsman för motorfordon eller annan lämplig sakkunnig. Biträden, som nu nämnts, förordnas av Konungens befallningshavande.

15 §.

1. Hästar och fordon, som varda inmönstrade och förty skola avstås för krigsmaktens behov, ävensom vid mönstringsförrättning avlämnade tillbehör och förnödenheter inlösas av staten mot ett pris, vilket av vederbörande mönstringsnämnd fastställes till belopp, svarande mot fulla värdet.

Kunna hästar och fordon icke å mönstringsplatsen omhändertagas av militär personal, skola de avlämnande vara skyldiga biträda vid hästarnas och fordonens överförande till vederbörlig avdelning av krigsmakten.

För inställande av hästar och fordon å mönstringsplats, så ock för biträde med inmönstrade hästars och fordonens förande från mönstringsplats till vederbörlig avdelning av krigsmakten utgår ersättning enligt av Konungen fastställda grunder.

2. De fastställda inlösningsprisen å inmönstrade hästar och fordon jämte tillbehör och förnödenheter betalas kontant eller medelst check å mönstringsplatserna. Ersättning för i 1 mom. sista stycket omförmälda tjänstbarheter erlægges i den ordning Konungen bestämmer.

16 §.

Från den dag förordnande meddelats om krigsmaktens ställande på krigsfot och intill dess mönstring enligt denna lag ägt rum, må ägare av uttagna hästar eller fordon icke avhända sig dessa utan att vederbörande mönstringsnämnd lämnat medgivande därtill. Avser sagda förordnande, att allenast en del av rikets krigsmakt skall ställas på krigsfot, skall vad sålunda stadgats äga motsvarande tillämpning inom de delar av riket, Konungen i sådant fall bestämmer. I övrigt sker genom denna lag icke någon inskränkning i ägares rätt att fritt förfoga över uttagna hästar eller fordon.

IV. Om beivran av förseelser mot denna lag.

17 §.

1. Uraktlåter ägare av uttagna hästar eller fordon att fullgöra i 7 eller 11 §§ stadgad anmälningsskyldighet, straffes med böter från och med tio till och med trehundra kronor. Förseelse, som här avses, åtalas av allmän åklagare. Åtal anhängiggöres vid domstol i den ort, där ägaren har sitt hemvist.

2. Uraktlåter ägare, som i 1 mom. sägs, att fullgöra i 13 eller 14 §§ stadgad skyldighet att inställa häst eller fordon till mönstring, böte etthundra kronor för varje häst, tjugufem kronor för varje hästfordon samt trehundra kronor för varje motorfordon eller motorredskap, som uraktlåtenheten avser.

Hästmönstrings- och motormönstringsnämnd åligger att, innan nämnden lämnar mönstringsstället, låta uppgöra förteckning över de böter, som anses böra enligt detta moment påföras ägare av hästar eller fordon. Förteckningen, som skall av nämnden underskrivas, skall ofördröjligen insändas till Konungens befallningshavande.

I fråga om böternas påförande och uttagande ävensom besvärs anförande skall lända till efterrättelse vad i gällande värnpliktslag finnes i motsvarande avseenden stadgat beträffande böter enligt nämnda lag.

3. Böter, som ådömas eller påföras enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

V. Särskilda bestämmelser.

18 §.

1. För bestyret med uttagning av hästar och hästfordon äger hästuttagningsman åtnjuta gottgörelse enligt av Konungen fastställda grunder.

Under resor, som av uttagningsmyndighet företagas för verkställande av besiktning, varom i 6 § stadgas, utgår resekostnads- och traktamentersättning enligt av Konungen meddelade föreskrifter.

2. De resor, som erfordras för besiktning av hästar, skola av uttagningsmyndighet så planläggas, att statsverket därigenom ej åsamkas större kostnader än som må vara oundgängliga för ändamålet.

19 §.

Angående ersättning till ledamot i hästmönstringsnämnd samt till nämndens biträde förordnad veterinär och protokollsförare ävensom till ledamot i motormönstringsnämnd och till nämndens biträde förordnad besiktningssman eller annan sakkunnig samt protokollsförare under resor och sammanträden för inmönstring av hästar eller fordon äger Konungen meddela föreskrift.

20 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för verkställigheten av denna lag, så ock de bestämmelser om undantag från tillämpningen därav, som för rikets tjänst eller eljest av hänsyn till det allmänna finnas vara påkallade, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934, då lagen den 2 juli 1915 (nr 261) angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslag) skall upphöra att gälla; dock att under år 1933 jämlikt sistnämnda lag verkställda uttagningar av hästar, fordon och redskap skola äga giltighet intill utgången av år 1934.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för de genom propositionen framlagda förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse för dem icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Propositionen grundar sig på ett förslag, som utarbetats av tre utredningsmän — t. f. förste kanslisekreteraren P. T. F. Adlercreutz, extra länsnotarien F. R. G. Arfwedson och kaptenen N. E. H. Grahl — vilka jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 7 april 1933 av chefen för försvarsdepartementet tillkallats för att inom departementet biträda med utredning i fråga om en revision av bestämmelserna i den nu gällande lagen den 2 juli 1915 (nr 261) angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmak-

tens ställande på krigsfot (hästutskrivningslag). Vissa ändringar i nämnda lag hava tidigare vidtagits genom lagar, intagna i svensk författningssamling under nr 160/1918, 307/1920, 209/1930 och 116/1933. Utredningsmännens förslag avlämnades till Kungl. Maj:t den 31 oktober 1933.

Det i propositionen framlagda förslaget innebär, att uttagningen av hästar och fordon för krigsmaktens behov i fredstid skall begränsas till vad som erfordras för tillgodoseende av krigsmaktens första behov, varmed avses det för fälthärens linjeformationer, landstormen, krigsbesättningar, vissa flygvapnets formationer och vissa depåformationer erforderliga behovet. Härigenom beräknas omfattningen av fredsuttagningen — på grundval av nu gällande mobiliseringsplaner — komma att bliva, i fråga om hästar och hästfordon, omkring sextio procent av det antal, som för närvarande är föremål för uttagning i fredstid, samt, vad angår motorfordon och motorredskap, omkring femtio procent av motsvarande antal. Ett genomförande av propositionens förslag medför, att frågan om tillgodoseendet av det krigsmaktens behov av hästar och fordon, som ej är att hänföra till det omedelbara mobiliseringsbehovet, bör regleras genom en särskild lag. Utredning i detta hänseende har redan igångsatts. Den omhänderhaves av rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap.

Vad *anskaffningen i fredstid av hästar och hästfordon* beträffar innebär förslaget, att den anskaffning genom kommunernas medverkan genom hästuttagningsnämnder, vilken enligt gällande lag äger rum, skall upphöra. Vidare skola kommunerna befrias från dem nu åliggande ansvarighet för att vid mobilisering vederbörande ägare inställa de i fredstid uttagna hästarna och hästfordonen till mönstring. Den geografiska enheten för fredsanskaffningen skall i stället för kommunen vara det s. k. hästmönstringsområdet, vilket kommer att omfatta ett flertal kommuner. Det skall även utgöra enheten för inmönstring vid mobilisering av de i fredstid uttagna hästarna och hästfordonen. Antalet hästmönstringsområden beräknas komma att uppgå till omkring 350. Konungen skall äga bestämma, inom vilka hästmönstringsområden uttagning under fredstid skall äga rum. Antalet sådana områden torde komma att begränsas till omkring 200. Inom cirka 150 områden torde alltså någon fredsuttagning ej beböva ifrågakomma.

Bestyret med uttagningen inom hästmönstringsområden, där fredsuttagning kommer att äga rum, skall handhavas av en utav Konungens befallningshavande förordnad hästuttagningsman ävensom i viss utsträckning, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, utav militär myndighet. Samtliga ridhästar samt ett mindre antal draghästar och hästfordon torde komma att uttagas i sistnämnda ordning.

Den översikt beträffande hästtillgången inom hästmönstringsområdena, vilken är nödvändig såsom grundval för uttagningen av hästar och hästfordon, skall åvägbringas genom försorg av vederbörlig polispersonal — varmed förstås polischeferna med biträde av dem underställda fjärdingsmän

och motsvarande befattningshavare — inom de olika kommunerna. För detta ändamål skall, särskilt för varje kommun, upprättas hästägareförteckningar, innehållande för envar ägare uppgift å det antal hästar han besitter. I propositionen förutsättes, att Kungl. Maj:t skall utfärda särskild författning angående hästägareförteckningarnas upprättande. Däri torde — enligt vad föredragande departementschefen, statsrådet Vennerström, uttalat i propositionen — för att bereda polismyndigheterna hjälp vid insamlandet av de uppgifter, som erfordras för att kunna uppgöra förteckningarna, komma att meddelas en bestämmelse av innehåll, att det skall åligga envar hästägare att efter anmodan av vederbörande fjärdingsman eller därmed likställd befattningshavare, lämna för sådana förteckningars upprättande erforderliga uppgifter. Dessa skulle avfattas å särskilda, av statsverket kostnadsfritt tillhandahållna kortblanketter med tjänstebrevsrätt.

Uttagning samt till grund därför liggande besiktning förutsättes regelmässigt skola verkställas vart fjärde år. I vilken utsträckning besiktning får eftersättas i fredstid skall bero på Kungl. Maj:ts prövning. Besiktning i viss utsträckning är erforderlig för att man skall erhålla en sådan förberedande gallring av hästmaterialet, att vid en mönstring med säkerhet skall kunna erhållas avsett antal fältdugliga hästar för de viktigare truppförbandens behov. I fråga om hästfordonen skall besiktning icke äga rum. Det förutsättes, att förekomsten hos de olika hästägarna av dylika fordon står i någorlunda proportion till antalet av i deras ägo varande hästar.

Över verkställd uttagning skall upprättas häst- och hästfordonsrulla. Ägare, som upptages i rulla, skall erhålla skriftligt besked därom, s. k. mönstringsbesked. I syfte att sätta uttagningsmyndigheten i tillfälle att vidtaga av förhållandena föranledd kompletteringsuttagning eller dylikt, upptages föreskrift om skyldighet för vederbörande ägare att lämna besked om sådan förändring beträffande uttagen häst, som medför, att densamma ej längre kan tagas i anspråk för det med uttagningen avsedda ändamålet. Anmaning till hästägare att iakttaga sådan anmälningsskyldighet torde komma att upptagas å det mönstringsbesked, som tillställs honom. Underlåtenhet att göra föreskriven anmälan medför bötesansvar.

Beträffande *anskaffningen i fredstid av motorfordon och motorredskap* skall, liksom enligt gällande lag, länet utgöra enhet. Uttagningen skall verkställas genom Konungens befallningshavandes försorg. Över uttagna fordon och redskap skall föras motorfordonsrulla och motorredskapsrulla. Om uttaget motorfordon eller motorredskap avyttras eller på grund av skada eller annan anledning ej längre kan tagas i anspråk för det avsedda ändamålet, skall ägaren göra anmälan till Konungens befallningshavande. Underlåtenhet härutinnan medför bötesstraff.

I lagen finnas vidare bestämmelser om skyldighet för ägare av i fredstid uttagna hästar, hästfordon, motorfordon och motorredskap att, så snart för-

ordnande kungjorts om krigsmaktens eller del därav ställande på krigsfot, inställa hästar, fordon och redskap till mönstring. Inom varje hästmönstringsområde skall i fredstid tillsättas en hästmönstringsnämnd, som vid mönstring skall pröva inställda hästar och hästfordon med hänsyn till deras lämplighet för krigsbruk samt bestämma, vilka som skola avslås, ävensom det pris, som staten skall betala. Ordförande i nämnden skall hästuttagningssmannen vara. Där sådan icke finnes förordnad för hästmönstringsområdet, skall Konungens befallningshavande utse lämplig person till ordförande. Nämnden skall dessutom bestå av två ledamöter, av vilka en utses av militär myndighet och en, som skall representera hästägarna, av Konungens befallningshavande. — Inom varje län skall i fredstid tillsättas en eller flera motormönstringsnämnder, som i fråga om motorfordon och motorredskap hava motsvarande uppgifter som hästmönstringsnämnderna beträffande hästar och hästfordon. Motormönstringsnämnd skall bestå av ordförande och två andra ledamöter. Ordföranden, vilken skall äga kännedom om motorfordons och motorredskaps konstruktion och skötsel, skall utses av Konungens befallningshavande. Av de övriga ledamöterna skall en utses av militär myndighet och en, representerande motorfordonsägarna, av Konungens befallningshavande. Om så anses erforderligt kan Konungens befallningshavande förordna besiktningsman för motorfordon eller annan lämplig sakkunnig att biträda nämnden.

Lösenbeloppet för inmönstrade hästar och fordon jämte vissa tillbehör och förnödenheter, som enligt bestämmelser i lagen jämväl skola avlämnas vid mönstringstillfället, skall av vederbörande mönstringsnämnd fastställas till belopp, som svarar mot fulla värdet. Ersättning för inställandet å mönstringsplatsen av hästar och fordon samt för transporten av inmönstrade hästar och fordon från mönstringsplatsen till utrustningsorten, om denna transport sker genom de avlämnandes försorg, skall utgå enligt särskilda av Kungl. Maj:t fastställda grunder. Dessa avses komma att bli upptagna i nya hästutskrivnings- och motorutskrivningsförordningar.

Ägare av uttagna hästar och fordon få icke utan medgivande av vederbörande mönstringsnämnd avyttra denna egendom under tiden från och med mobiliserings påbudande och intill dess föreskriven mönstring försiggått.

Förutom förut omnämnt bötesansvar har i 17 § även vissa andra bestämmelser om beivran av förseelser mot föreskrifter i lagen meddelats.

I 18—20 §§ hava slutligen meddelats vissa särskilda bestämmelser rörande gottgörelse till hästuttagningssman m. m.

Den nya lagen föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1934. Uttagning av hästar och fordon enligt bestämmelserna i densamma komma, om förslaget i denna del godkännes av riksdagen, att ske första gången under hösten 1934. De under år 1933 jämlikt 1915 års lag verkställda häst- och fordonsuttagningarna böra förty äga giltighet intill utgången av år 1934. Under den tid dessa uttagningar sålunda äga giltighet, torde det vara nödvändigt att hava möjlighet att, för den händelse mobilisering skulle komma att an-

befallas, taga i anspråk de för närvarande enligt gällande lag fungerande hästuttningsnämnderna och mönstringskommissionerna. Av denna anledning begär Kungl. Maj:t bemyndigande av riksdagen att härutinnan och i övrigt, om så erfordras, meddela de särskilda bestämmelser, som för senare halvåret 1934 kunna anses påkallade.

Kostnaderna för tillämpningen av den föreslagna häst- och fordonsanskaffningslagen har av utredningsmännen beräknats komma att uppgå till i runt tal 28,000 kronor per budgetår. I en proposition, nr 111, vilken hänvisats till statsutskottets behandling, har Kungl. Maj:t hemställt, att härför i riksstaten för budgetåret 1934/1935 måtte uppföras ett ordinarie anslag, benämnt »Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttningsmyndigheterna», å 28,000 kronor. I nämnda proposition har föredragande departementschefen, statsrådet Vennerström, framhållit, bland annat, att ett antagande av den föreslagna häst- och fordonsanskaffningslagen sålunda skulle medföra en väsentlig minskning av statens utgifter i jämförelse med vad som utginge för ändamålet med tillämpning av bestämmelserna i 1915 års lag. Kostnaden för statsverket under fyraårsperioden 1928/1929—1931/1932 hade nämligen uppgått till i genomsnitt cirka 100,000 kronor per budgetår. Vederbörligt för ändamålet avsett anslag hade visserligen i riksstaten såväl för budgetåret 1932/1933 som för innevarande budgetår uppförts med allenast 20,000 kronor, men förutsättningen för anslagsberäkningen i dessa fall hade varit, att några hästbesiktningar icke skulle äga rum under samma budgetår.

Genom den nya ordning i fråga om anskaffning av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot, som det föreliggande lagförslaget innebär, kommer en avsevärd besparing för statsverket att vinnas. Den kritik, som från vissa håll riktats emot förslaget, har i huvudsak gått ut därpå, att polismyndigheterna i kommunerna skulle komma att bli alltför betungade genom den skyldighet att upprätta hästägareförteckningar, som enligt den föreslagna lagen skulle åläggas dem. I likhet med föredragande departementschefen håller emellertid utskottet före, att dessa arbetsuppgifter icke kunna anses komma att oskäligt betunga polispersonalen. Vad de enskilda häst- och fordonsägarnas intressen beträffar finner utskottet desamma väl tillgodosedda i förslaget. Härvid må erinras bland annat om de bestämmelser angående ersättningar av statsverket, som givas i 15 §, samt om den rätt att sända de uppgifter, som skola utgöra underlag för hästägareförteckningarna, med tjänstebrev. Samma rätt torde, enligt vad utskottet inhämtat, komma att beredas häst- och fordonsägare beträffande de uppgifter, som skola meddelas enligt 7 och 11 §§.

I fråga om den föreslagna lagstiftningens detaljer har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Med hänsyn därtill, att det under senare halvåret 1934 skulle kunna uppstå behov av att taga i anspråk de enligt nu gällande lag fungerande hästuttningsnämnderna och mönstringskommissionerna, torde Kungl. Maj:t

Utskottet.

böra bemyndigas att därutinnan och i övrigt, om så erfordras, meddela de särskilda bestämmelser, som kunna anses påkallade.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att det i förevarande proposition innefattade förslaget till lag måtte bifallas av riksdagen; samt

B) att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att för senare halvåret 1934 i förevarande ämne meddela de särskilda bestämmelser, som må befinnas erforderliga.

Stockholm den 13 mars 1934.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Linder, Sam Larsson**, *Gustaf Tamm, P. Sandström, Norman, Olof Carlsson* och *Karl Bodin*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Skövde, *Hage, Olovson* i Västerås, *Pettersson* i Hällbacken*, *Hansson* i Trollhättan*, *Gardell* i Gahns, *Österström** och *Hillgård**.

---

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.